

Egy Krúdy-hős: Regényi

A hosszú asztal alsó végén a „Kekus” ült, ez a Frischer Gyula nevű, egészen primitív kis gnóm. Tulajdonképpen ő volt ennek a furcsa összetételű, laza szerkezetű asztaltársaságnak az alapítója és összetartó kapcsa, de még ő is leereszkedő kedvességgel fogadott, aminek magyarázatát az adja, hogy szenvedélyes, fáradhatatlan tippvadász volt. Frischer Gyuláról többször írt Krúdy Gyula is – főként a *Kékszalag bőse* című művében regényesítette meg „Regényi” néven a minden tekintetben érdekes alakot, aki több volt egyszerű kávéházi figuránál: hiteles kortörténeti adat egy betegesen furcsa korszak elemzéséhez és jellemzéséhez – amint ez az alábbiakban igazolódik.

Frischer Bloch Adolfnál, a híres ágytollasnál kezdte pályafutását; a bolt ott volt a Károly körúton, a 7. szám alatt, abban a házban, ahol az udvarban valamikor, százötven évvel előbb a „Hacker-szála” nevű teremben a

magyar színjátszás úttörői, Kelemen László és társulata terjesztették a magyar szót, a magyar kultúrát. A ház helyén álló új épületen emléktábla hirdette a „Szála” jelentőségét. Kötve hiszem, hogy Frischert ez a történelmi emlék megihlette, azt sem tételezem fel, hogy tudott róla, és ha tudott, hogy érdekelt volna a dolog, de rövidesen otthagya a cipekedéssel járó mesterséget, a sötét, dohos, pelyhektől, portól terhes levegőjű odút, és pályát változtatott. A „színen” már mint az Országos Tudósító könyvomatossá hirtelen küldönce tűnt fel. Az Országos Tudósítót ne hasonlítsuk a francia Havashoz vagy a londoni Reuterhez, sőt még a régi, szerény MTI-hez se: politikai anyagot és pesti érdekességeket küldött a vidéki lapoknak – mérsékelt áron. Tehette, mert a „munkatársak” lehetőleg csak tiszteletbeli alapon működő joghallgatók, filozopterek színházi szabadjegyért, esetleg villamosjegy-térítésért „fésülték át” a beérkezett anyagot; fixumos csupán a folyton talpaló Frischer volt. A sovány, csupa csont kis emberke állandóan futárszolgálatot teljesített a Szentkirályi utcai szerkesztőség és a Főherceg Sándor utcai parlament között (ahogy leírtam, így volt az utcatáblán is, mert a lojális városi urak szolgáiban fordították az Erzherzog Alexandert, és az akkor mindent magyarosító főiskolások sem vették észre ezt a vaskos germanizmust. Sebjaj, ma már Bródy Sándor neve díszíti az utcatáblákat). Politikai válságok idején hozta-vitte az „anyagot”, a Parlamentben elhangzott beszédek teljes vagy kivonatos szövegét – amit azután a szerkesztők kellő „frizírozás” után továbbítottak a helyi, főként a vidéki lapoknak. Mielőtt a kivonatolt vagy esetenként kommentált anyagot szétküldhették volna, a

legtöbb esetben be kellett mutatni – nem is mindig annak, aki a beszédek szerkesztette, hanem annak, aki adaptálta és elmondta a t. Ház előtt. Az igénytelen, kopott kis emberke megbízható volt a küldönci szerepkörben, idegen vagy illetéktelen sohasem kukkanthatott be a komoly diszkréciót igénylő levonatokba, a sok esetben még elmondás előtt postázott beszédekbe, holott az időközben sokoldalú ismeretségre szert tett Frischert elég gyakran próbálták rávenni, hogy mutassa meg, mit is rejteget a rojtos ujjú kabát rongyos zsebében.

Frischer iskolázatlanságánál csak modortalansága volt szembeötlőbb. Eleinte alázatos volt, hódolattal köszöntötte a minisztereket, a képviselőket, a terembiztosokat – különösen pedig az újságírókat bámulta az analfabéták misztikus tiszteletével. Később azonban elszemtelenedett, túlságosan kidomborodott „hivatástudata”, fontosságának érzete. A „sajtó emberének” érezte magát; addig hallgatta az Országos Tudósító tulajdonosának nagyhangú kijelentéseit, hogy „a sajtó nagyhatalom”, mígnem magától értetődőnek vette, hogy ő ennek a nagyhatalomnak az O. T. főnöke után komoly faktora, és később holmi újságírófélekét csak „kisiparosként” kezelt, akik az „ő anyagából tengetik terméketlen életüket”. Ez a felébredt öntudat beteges tünetté vált; miután soha senki sem vágta pofon, ezt ő respektusnak vette, holott száználmas külsejének köszönhette az elmaradt tettlegességeket. (Egyszer azonban – 1914 májusában – egy behemót termetű tiszt, aki „hölgvét” civil ruhában követte a versenyterre, a szemtelenkedő Frischert a ligeti pálya első helyének tribünjéről nyakánál fogva ledobta a nézőtéri sétányra. Más ember belepusztult volna ebbe a zu-

hanásba – Frischer háromheti kórházzal megúsza. A Rókus-kórház orvosánál, Balaton-vendég volt az is, a „cserepekre” tört „Kekuci” kikötötte, hogy versenynapon bebugyolált fejével és kezeivel kiengedi a versenytérre, ahol a bokrok között bujkálva, de mégis jelen volt, s megjelenésével emelte a „királyi sport” fényét.

Először a parlamenti terembiztosokkal, majd a gyorsíróiroda világhírű munkatársaival, később – felismerve fajsúlyukat – már a képviselőkkel, sőt a miniszterekkel is félvállról beszélt. Jellemző a korra: modortalanságát szinte természetesnek vették, és a fontoskodó emberkét sehol sem dobták ki. Ellenkezőleg, respektust szerzett magának a teljes „felszerelésével” is maximum 45 kiló súlyú emberke. Nevét legtöbb ügyfele nem is tudta; eleinte „küldd be az Országos Tudósítótól azt a kekk kis zsidót” volt a címe, majd elmaradtak a jelzők – maradt a „kekk” – és rajta ragadt a kedveskedő „Kekus” név. Azonban ezt a címet csak kivételesektől fogadta el, mert bár az Országos Tudósítótól már kikopott, holtáig „szerkesztő úr”-nak tituláltatta magát. Csupán kártyapartnerei – imádott kártyázni! – engedték meg maguknak, hogy éjszakába nyúló vad kártyacsaták közben „szerké”-nek szólítsák.

Amikor a telefon és a motoros jármű feleslegessé tette Kekust az O. T.-nál, megalapította a „politikai asztalt”-t a Balaton Kávéházban, ahova – mint fentebb írtuk – még akkor beszokott, mikor a Sándor utcai képviselőházból eltávozó képviselők után idehozta az ellenőrizendő kéziratokat, és amíg elolvasták, a kártyázóknak kibicelve várakozott. Ez az embertársait alaposan ismerő emberke képtelen volt egy összefüggő mondat leírására,

de hihetetlen hatást gyakorolt iskolázott, művelt és országos hírvé politikusokra. Hívei a délután folyamán sorra betértek az ékszerdobozhoz hasonlítható régi Balatonba, és Kekus asztalához telepedve megbeszélték az országos politika eseményeit. Nem, nem a Kekussal beszéltek meg – hanem egymással! Kekus az asztalfőn ült, lakkcsizmás lábait (egy kvietált huszár századostól kapta a díszes, zsinóros lábbelit, az eredeti tulajdonosnak körülbelül háromszor olyan vastag volt a lába szára, mint az övé) felrakta a márványsztal vasállványára, nyári paplannak is megfelelő terjedelmű örök ferencjós-kájában hátradőlt a karosszékben, és elmélázva tekingetett a kávéház füstös levegőjébe. Egy-egy erősebb vita vagy súlyosabb kijelentés után megkérdezték: És maga, Kekus, mit gondol? Mire Frischer Gyula, szemét a kérdezőre szegezve, ujját intőleg vagy feddőleg meglóbázva csak ennyit mondott: „Nono.” Az is előfordult – ha a kérdező előző látogatása alkalmával nem róta le tisztelgésének csengő jelét, a 10–20–50–100 koronás obulust –, hogy bizony odavágta: „Maga csak hagyja a dolgot – maga már elég marhaságot csinált.” Az illető elit politikus sohasem vágta pofon, nem tudta, mit takar e mázsás gorbombaság, vajon Kekus tud-e róla valamit, tehát megelégedett azzal, hogy a fizető, a derék Gyula után kopogott, és közben – hogy tekintélyét a „társaság” előtt megőrizze – félhangosan megjegyezte: „Kekuci, maga már tiszta bolond.” De elmenőben még megkérte Kekust, kísérelje ki az ajtóig, és szót sem ejtve a sértésről, kedveskedő parolázás közben átnyújtotta a „szerkesztő urat” megillető és a múltkor elmaradt „tiszteletdíjat” – sokszor olyan összeget, amelyet írástudó emberek még

félhavi körmöléssel sem tudtak kiérdemelni az irodalomért „minden áldozatot vállaló” kiadóktól.

Kekus valóban tudott mindenkiről valamit. Tudta, hogy a vezérőrnagy úrnak, József főherceg bizalmas író-társának felesége valamikor kávéházi „kaszírnő” volt. Tudta, hogy a Marianne hercegnő kastélyából azért kellett eljönnie az egyik rokonnak, mert az öreg kegyelmes asszony elveszett gyűrűjét, amelyért a csendőrök egy kis tenyeres-talpas „komornát” félig agyonverték, a herceg tette zálogba Mittelmann-nál, a versenytereken, a kártyaszobákban, éjfél után az Orfeumban ödöngő mozgó uzsorásnál.

Tudta Kekus a későbbi „magyar Erzberger”-ről, a fel-felé fésült hajú Huszár Károlyról: miért nem szerette ez a kezdetben oly „puritán” néptanító Vass Józsefet, a pár év múlva félig-meddig szentté avatott apáturat. Azért, mert tudtak egymásról valamit, amit az esztergomi érsek ugyan nem tudott – a Szentszék még kevésbé –, de Kekuci igen. Kekuci sokat sejtetően tudott hallgatni. Bizalmas kettesben, egy számára eredményes bécsi versenynap után a „kis Grabenben” nekem elmesélte egyszer: csupán egyetlen ember volt, akihez anyagi vonatkozásban nem tudott hozzáférni – az öregebb Werkerle. Hiába tudott ő a másfél mázsás öregúrról is sok mindent – főként egy kedves kis esetet a nagyságos képviselővé előléptetett „tanár úr”-ékkal kapcsolatban, sőt azt is tudta Kekus, hogy ez az elnyűhetetlen államférfi ezt a tényleg plátói kapcsolatot sem pénzzel, hanem állami koncessziókkal fizette.

Politikai adófizetői közé sorolhatta viszont Gál Lajost, a koalíciós képviselőház elnökét; ez az úr, mikor

skartba tették, megkérte a volt „kegyelmes társakat”: ne kívánják, hogy öregkorára dolgozni menjen, hanem – bár hosszú élete alatt csak átutazóban ismerte a várost – adják neki Győr nagytrafikját a nyugdíja mellé. Szerény kérés volt, hiszen mindössze annyit hozott ez a „boltocska”, mint amennyit 20–30 fizikai dolgozó keresett akkortájt évente – tehát megkapta.

Fénykorában Frischer Gyula „gyűjteménye” mintegy 70–80 főből állott. Volt közöttük napi vendég, volt, aki hetenként, havonként jött, és voltak „mezei hadak”- vidékiek. Az asztalnál egyetlen embertől félt; és őt ezért mérhetetlenül gyűlölte is: az öreg Pázmándy Dénest. Még élete hetedik, nyolcadik évtizedében is hatalmas, erős férfiú volt; párbajban megsérült jobb lábát kissé húzta, de túl a hetvenen is megfenyítette az akkori Kelet Népe című lap nála 20 évvel fiatalabb szerkesztőjét, mert az bírálni merte a Mai Nap nevű bulvárlapban „Aprópénz” címen napról napra megjelenő, mindig újszerű, mindig érdekes írásainak német-, főként Habsburg-gyűlöelő hangját és szellemét. A kalandos életű Pázmándy Dénesről még sokat lehet és kell írni, de azt már itt elmondom: még nyolcvanéves korában is „élő lexikon” volt – adatai minden ellenőrzést elbírtak.

Volt az asztalnak több arisztokrata törzsvendége is. A már említett gróf Gyürky István ugyan nem politizált, nem is foglalkozott semmi mással, mint evéssel és lóversenyzéssel, illetve lóversenyfogadásokkal, de tekintélye az asztalnál megdönthetetlen volt; mindenki biztosra vette, hogy tud valamit Kekusról, mert ez soha, semmiféle esetben nem szemtelenkedett véle, még akkor sem, ha Gyürky palócos kiejtésével rászólt: „Kékus, magá

már mégint sokát megenged magának.” Holott a titok megfejtése egyszerű volt: Kekus, akinek volt rezonérzéke, tudta, ha kártya közben „kiborul”, egy, de csak egyetlenegy húszkoronásig számíthat a grófra. Ez az egy húszkoronás pedig a további játékot jelentette, és hogy az mi – azt csak az igazi kártyás tudja. Gyürky fiatalkorában sokat utazott, értelmesebb volt, mint osztályának túlnyomó többsége, szabadabban élt, szabadabban gondolkodott, nyíltabban beszélt és cselekedett, mi sem természetesebb tehát, hogy apja – híven a Gyürky család „pecsovics” szelleméhez (hiszen az ezernyolcszázas évek elején ezért grófosították ezt a vagyoniilag akkoriban feltörő „nemzetséget”) – a kávéházat a kaszinónál többre tartó, a bohém társaságokban otthonos Pista grófot kitagadta, és az akkori örökösödési törvény alapján járó köteles rész terhére évjáradékot hagyományozott neki. Ez az évjáradék az akkor még meglévő családi vagyonhoz mérten parányi volt, de a mi fogalmaink szerint hatalmas összeg: kétezer korona havonta! Pista gróf ekkor is bizonyosságát adta, hogy okosabb, mint a „felső tízezer” átlaga. A Rákóczi úton bérelt egy polgári lakást – két-három szobából állott az egész „főúri lakosztály” –, felvett (csak évtizedek múlva tudtuk meg, hogy nemcsak fel-, hanem el is vett) egy harminc év körüli tűzrőlpattant „házvezetőnőt”, és némi módosítással magáévá tette a szocik és szakszervezeteink akkori „maximális” követeléseit. Ugyanis a rövidlátók mindössze „három 8-ast” követeltek: nyolc óra munka, nyolc óra pihenés, nyolc óra szórakozás. A tömzsi kis ember, amikor a májusi felvonulás a Balaton elé ért, és a táblákon a három 8-ast látta, helyeslőleg bölintott, mert így ér-

telmezte a maga számára: nyolc óra alvás, nyolc óra pihenés, nyolc óra szórakozás. Csak némi gondolkodás után kérdezte meg a mellette állóktól: „És akkor mikor fog-nak dolgozni?” Pista gróf szórakozásai olyan egyszerűek voltak, hogy kipihenni őket valóban nem kellett nyolc óra . . . Délután kelt, elment szép időben a Dunáig, a Hungáriáig, rossz időben a Pannoniáig; főtt marhahúst evett, és 10–15 perc ebéd utáni séta után betért a Balaton Kávéházba, ahol a Kekus asztalánál az örökös elnöki szék őt illette. Az ebéd utáni fekete, az uzsonnakávét, majd többnyire a vacsora már Balaton-i műsorszám volt. A kávé – az öreg Tihanyi József – különleges figura volt, kitűnő ember és szakember a nagyvárossá felserdült Pest és a Pestről „startoló” századfordulói magyar élet és irodalom történetében, éppen olyan féltett kincsként őrizte ezt a kedves vendégét, mint például Ambrus Zoltánt, Bródyt, Molnárt és a többi író, újságíró.

Eleinte ritkábban, később gyakran jött a kávéházba a „függetlenségi” Batthyány Tivadar gróf. A szakállas Batthyány néha meghívta a politikai asztal tagjait Horánszky utcai palotájába délutáni beszélgetésre. (Később sokáig szenvedte az 1918-as belügyminiszterség következményeit, egészen megbízhatónak az ellenforradalmi korszak sohasem tartotta – bár ő sem igyekezett múltját megtagadni.) Tivadar gróf otthon korántsem volt olyan bátor, mint a politikai életben, sőt nem is volt ellenzéki. Mikor egy-egy ilyen látogatás előtt megjelent a Balatonban, és a meghívottakat a kávéházban látta vendégül uzsonnára, mentegetőzve mondta: „A grófnőnek nincs elég cselédsége a pesti palotában.” Kekus erre száját kissé oldalt húzva rávágta: „Sose mentegetőzzön, tudjuk

mi jól, hogy a grófnő asztalánál még élő ember nem lakott jól, meg azt is, mennyire becsüli a maga barátait.” Ő maga nem ment el ezekre a találkozókra, egyszerűen kijelentve: „Hülyeség – komoly ember le sem fütyüli magukat . . .”

(Batthyány Tivadar felesége – ha jól emlékszem – egy Pálffy grófnő volt, a későbbi „jeles nyilas” Fidél gróf nagynénje. Horánszky utcai kis palotájának, ahol később leányával, a cseklyészi Esterházy Mihály özvegyével lakott, volt még egy ilyen „kiváló” vendége, Jaross Andor „úr” – azt hiszem, ez eléggé alátámasztja a közmondást: madarat tolláról . . . Szép „tollai” voltak a grófnőnek.)

Pesti tartózkodása alatt be-benézett a Balatonba gróf Szapáry László, a volt pétervári, később, az I. világháború után londoni követ, Perczel Móricz komáromi képviselő, a szabadságharcos tábornok fia.

A kora délelőtti órákban beérkezhetett a még másnapos Krúdy Gyula író úr is, és „no, Kekuci, van valami elveszíténivalója” kérdésére, amennyiben volt „ércfedezet”, Kekus készséggel kijelentette: „lehet – hat à öt”. (Ez pedig annyit jelentett, hajlandó hat parti „casinót” játszani, minden játszmat öt forintban . . . Mert Kekus forintban számolt, a koronaszámítást sohasem fogadta el törvényesnek – az általa megvetett Wekerle és Darányi Ignác pénzügyi machinációjának tartotta, ami egyedül csak arra való, hogy ő a komittensektől „hangzatosabb” címetet, de kevesebb értéket kapjon. Az öreg Wekerléről azt tartotta, hogy „az nem is ember” – egy erőszakos vágási kísérlete után „a kegyetlen kegyelmes” dobatta ki az Országos Tudósítótól; ellenben ha Darányi Nácit

emlegették, gúnyosan elhúzta a száját – Kekus volt az egyetlen ember az országban, aki az 1907-es gazdasági cselédtörvény rossz hírű alkotóját, majd később a Horthy-éra elején a jogos földigénylőket kisémmiző „föld-reform” sugalmazóját egy ízben egy ötvenes erejéig megvágta . . .)

Délelőtti partner volt Mózsi, a tekintélyes bútorkereskedő család ízig-vérig bohém fiacskája, aki képes volt a kirakatból eladni egy-két szobabútort (azért nem bentről, a boltból, mert oda be sem mehetett, ha a papa ott-hon volt), és az előlegül kapott pénzt, amit a papa nevében nyugtázott, rögtön játékba vagy nőkbe fektette. Kekus Krúdyval szépen játszott, csupán akkor szólalt meg kissé ingerültebb hangon, ha a nagy mesemondó kártyával a kezében a gondolatok országútján nyitott szemmel követte kalandozásaiban alteregóját, Rezeda Kázmért, alias Szindbádót. „Meddig várjak . . . ?” – kérdezte Kekus a kijátszásra soron lévő Krúdyt, mire az mozdulatlanságából ki sem zökkenve, mély gordonkahangján csak annyit mondott: „Ugyan, Kekuci.”

Délután öt felé kezdődött a „főüzlet”. Váltakozó napokon váltakozva jöttek a „hívek”. Nyári tag volt Sárkány János, a levitézlőben lévő birtokos. Eleinte táltosoktól vont négyes, majd kettős fogatán jött át Pestre a Császár fürdőből, ahol „feredőzött”, később fiákeren, konflison, azután már a villamostól gyalog. Csak a jármű változott – Sárkány semmit sem; a tótok fonta széles karimájú durva szalmakalap, a lüszterkabát mindig ugyanaz volt, csupán a harcsabajusz deresedett, és az eresedő kezeken fogytak egyre a gyűrűk.

„No, nézzük, van-e erő a pakliban” – mondta Sár-

kány, gyengéden megemelgetve Piatnik 52 levelű francia „bibliáját”. Ha volt, és elnyerte Kekus harmincasát, felállott, kihálászta feneketlen nadrágzsebéből a „berzlit”, a hatalmas kofapénztárcát, kikotort belőle egy ötkrajcáros a Vilinek. Ha ott volt valamelyik „íróember”, azt invitálta – de szívesen vitte magával Krúdy kedves, sokszor megírt mesefiguráját, Laky-Bakits Jánost, a régi Magyarország e fényes alakját a Császár fürdő éttermébe éjfélig tartó bőséges, cigányos, dínomdánomos vacsorára.

A Bakits család délszláv eredetű – mintegy ötszáz éve jöttek Magyarországra és a Somogy megyei Öreglakot kapták királyi donációba. Ez a birtok a négyszáz év alatt elfelejtődött, elveszett, a hagyományok szerint egyik érsék mesterkedése folytán, de János bátyánk nem volt elveszett ember! Nagyvonalú csínytevő volt; szellemes, ötletes, okos – és ezeket a jó tulajdonságait nem hevertette parlagon. Leghűségesebb adófizetője Vaszari Kolos hercegprímás volt. Az egykori pannonhalmi főapátot 1912-ben, 80 éves korában tékozlásban megnyilvánuló aggkori elmegyengesség miatt nyugalomba kellett helyezni, ami János bácsi szerint reá nézve nagyobb csapás volt, mint az öreglaki „családi birtok” elvesztése. (A jólelkű Vaszari „nyugalomba helyezésének” volt más oka is. Szembekerült pár év előtt I. Ferenc Józseffel – és amikor alkalom adódott, így kvittelt az apostoli felség.) Minden évben három-négy ízben kihallgatáson volt a főapátnál, később Esztergomban, a primási palotában; erre az alkalomra mindig nyomtatott egy „Keresztények Újságja” című lapot, magával vitte a „szerkesztőség” ez alkalomra verbuvált tagjait – köztük „magántitkárát”, az általa „Igric”-nek nevezett Ungár Ernő nevű fiatal-

embert, akit 1942-ben a nácik Bécsben megölték. Laky-Bakits János bácsit mindenki szerette, stílusos csínytevésői szájról szájra járó legendák.

Délutáni partner volt Kekus számára hetenként egyszer-kétszer Farkas Imre, az örökifjú Mókuci. A közelmúltban elhunyt „miniszteri tanácsos úr” – ez volt később Farkas költő úr címe – életprogramjában a magasabb rendű élvezetek sorába tartozott a hét egy-két napján a kártyaparti Kekussal. Partnerei közül talán még a goromba Mózsit sem gyűlölte úgy Kekus, mint a bájos, szellemes férfitípust, a Mókucit. Táguló orrlíkkal, vad elszántsággal akart nyerni tőle, az elegáns, a pénzes, a tehetséges embertől – és ezzel már eleve elveszett ember volt az izgatott partneren fölényesen mulató Farkas Imrével szemben. (Volt Farkas Imrének az első világháború alatt egy bemondása, amellyel toporzékolásra készítette Kekust. Akkoriban a cenzúra által kihúzott cikkek helye üresen maradt a lapokban, s főként a vezércikk helyén éktelenkedett gyakran a fehér folt. Mókuci odaadta a kártyát Kekusnak, hogy keverjen és osszon, ő maga a kibicek népes hada előtt kibontotta a cenzúrázott újságot, és a fehérén maradt hasábra – sokszor egész kolumnára – mutatva mondotta: „Kekuskám, látom, végre valami jön a maga tollából is.” A kibicek harsogó röhejbe törtek ki, mert ez célzás volt Kekus korábbi foglalkozására is, amikor még a Károly körúton töltögette a tollas zsákokat.) Kekus ült, tűrte a gyötrelmeket, mert tudta, hogy Mókuci valamit visszaad a pénzéből, ha legyőzte őt – és közben nem volt túl goromba. Ha nyert, olyan szellemi fölényrel kezelte Farkas Imrét, mintha legalábbis ő lenne a nagy sikerű színdarabok, a meleg hangú költe-

mények szerzője – és Mókuci startolt volna az Országos Tudósítótól.

Délután, úgy öt óra felé szállingóztak a komolyabb üzletfelek: megérkezett Rubinthy Dezső úr, aki később József főherceg „penná”-jaként emlegettek. Ez a bányászával még a Habsburgok sorából is „kitűnő” főherceg volt a császári udvar reklámembere Pesten. Kihasználta a középosztály szentimentalizmusát, és a Pest szépítéséért valóban maradandót alkotó, illetve kezdeményező József nádor dédunokáján keresztül népszerűsítették a családot. Ez az úgynevezett „magyar ág” csak annyiban volt magyar, hogy a család Budán lakott, a családfő az 1867-es kiegyezés alapján felállított, de mindig csak a közös osztrák–magyar hadsereg kiegészítő részét képező honvédségnek volt a főparancsnoka, és több mint 100 000 hold jó magyar földet mondott magáénak Tapolcsányban, Alcsúton, Kisjenőn akkor, amikor a földtelen, éhező magyar parasztok ezreit, százezreit a Cunard gőzhajók vitték tengerentúlra, a bányákba, az üzemekbe, mert itthon nem jutott nekik föld, nem jutott kenyér . . . József főherceg apjának az evésen kívül a cigánykérdés volt a hobbija; megtanulta a cigány nyelvet, néhány községben telepített is, de ez az amatőrködés nem járt komoly eredménnyel. Üzleti érzelke viszont volt az öregebb Józsefnek – az kétségtelen! A margitszigeti históriát, a Palatinus-házakkal való üzletelést már sokszor megírták, de nem titok az sem, hogy jóval előbb, amikor a Belváros szabályozása szőnyegre került, és az Erzsébet-híd építését végre elhatározták, a kisajátításba eső néhány kisebb értékű ócska házért megszerezte feleséges felesége számára a pesti hídtorokkal szemben

lévő hatalmas telket, és felhúzatta rá a hercegasszony nevét viselő „Klotild-palotá”-nak nevezett ikerházakat. Még ma sincs eldöntve, vajon a palota csúnyább-e, vagy pedig a névadó tulajdonosnő volt.

Évente egyszer-kétszer jött a mindszei Weiss Miksa doktor, aki 2000 holdas „pénzes táská” létre csak azért jött fel Pestre, ütött szállást a Pannoniában, és a Balatonban, hogy Kekust és a hozzá hasonló apró halakat „lenyeldesse”. Milliomos létre játszott az ütött-kopott boltossegédekkel, tudva azt, hogy „tőkefölényével” hosszú távon csak ő nyerhet.